

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom podogovoru

PONEDELJSKI SCODVENEK

Uredništvo: Koptarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 1996 - Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Koptarjeva ulica št. 6
Poštni ček račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Al' rimskega čudeža od nikoder ni ...

Neki politik piše, da v družbi nikakor ni mogel uveljaviti svojega mnenja, pa naj bi to bilo še tako tehtno. Namah mu je zasijala sreča, ko je svoje mnenje začel staviti v usta priznanih mož, učenjakov in politikov.

Če g. William Martin, bivši glavni urednik lista »Journal de Genève« in zdaj vseučiliški profesor zgodovine, v »Zürcher Zeitung« trdi, da nima Mussolinijeva zunanja politika nikakega pozitivnega uspeha, potem bo to tudi pri naši javnosti bolj držalo, kakor če bi mi ponovili isto staro trditve, ki je imela samo to šibko stran, da je ni napisal tujec ali priznana avtoriteta. Je že tako, Slovenci ne moremo pravilno presoditi fašizma... smo brali nekoč v nekem slovenskem listu; morda radi tega ne, ker je naš narod v Italiji preizkusil fašizem na lastnih ramah, medtem ko drugi pišejo o njem na Dunaju, v Berlinu in drugod, črpač podatke in sodbe iz revij, tudi fašističnih, in mnenje teh je odločilno navadno tudi pri nas. Pisanje iz perspektive naj bi bilo bolj objektivno.

Iz te kilometerske perspektive Mussolini tudi pri nas marsikomu imponira. No, če bi nas kdo izvajajoč Mussolinijev nauke kje iz bližine vščipnil, torej ne iz perspektive, tedaj bi seveda menjali svoje sodbo o fašizmu, ali bi vsaj zavpili, da ni to originalni fašizem. Veste, to j. nekako tako, kakor z Wellsovimi idealnim diktatorjem, ki je Anglijo zaradi malenkostnega incidenta zapeljal v strahovito klanje in je v trenutku, ko se je peljal po razdejanih londonskih ulicah, kjer so ležala trupla Angležev, razmesarjenih od sovražnih bomb, prišel do spoznanja, da to prav za prav ni tista idealna vojna, tista junaska vojna, o kateri je on sanjal s profsorsko-zgodovinske perspektive...

Tako torej tudi Mussolinijeva zunanja politika mnogim imponira... s perspektive torej, kamor se prodre Mussolinijeva »retorična« inflacija, po njegovem tisku in najde odmev v čustvenih in razbolelih srcih, ki tedaj pozabljajo na pravo zgodovinsko perspektivo, s katere bi morali gledati celotno in trdno realnost. Dejstvo, da se je Mussolinijeva volja, njegova vztrajnost stavila za zgled prav v zunanji politiki in še v listih, ki hočejo prelomiti s tradicijo. Ali morda prav zato v teh? Drugi zopet ne morejo z vsem srcem oboževati Mussolinijev znanje politike samo radi tega ne, ker zatira slovanstvo narodno manjšino, sicer bi mu tudi v glasilu njenih izseljencev dali vsa čast.

Mi pa se upamo z Williamom Martinom trditi, da Mussolinijeva zunanja politika prav v zadnjem času doživlja udarec za udarcem. Kdor danes šteje za Mussolinijevu zaslugo, da ima Italija več besede v zunanji politiki kakor pred vojno, je v zmoti. To ni zasluga fašizma! Svetovna vojna je uničila največje nasprotnice Italije, Avstrijo, ki je zapirala pot italijanski ekspanziji v Srednjo Evropo in tudi na Balkan; z Balkana je vojna vsaj trenutno tudi izločila Rusijo ter silno oslabilo Nemčijo, in sicer ne samo njen položaj v Srednji Evropi, temveč je tudi prezela njen »Drang nach Osten«. Bivši italijanski zunanji minister Sforza po pravici poudarja, da sta bila razpad Avstrije in oslabilitev Nemčije največja korist, ki jo je imela Italija od svetovne vojne.

Mussolini torej nov položaj Italije samo izkorističa po svojih močeh. Naredil je gotovo usodno napako, ki je bila sicer povsem v skladu z njegovo miselnostjo in s fašistično ideologijo sploh, da je namreč od Avstrije prevzel samo najslabšo stran viene znanje politike: težnjo po nadvladi nad majhnimi narodi in predvsem po hegemoniji na Balkanu, mesto, da bi se z osvobojenimi narodi sporazumel. Fašizem je reakcija proti demokraciji in svobodi sploh, doma in na zunanji, je čist imperializem, v skladu s svojimi ekspanzivističnimi težnjami udarja pot tudi notranji politiki in zahteva od državljanov žrtve osebne svobode in kritike in mu nalaga težka denarna bremena. Tudi Mussolinijev revizionizem je samo reakcija, zvezana z najbolj reakcionarnimi elementi Madjarske in Nemčije, ki so polni preživelga imperalističnega duha in se z Mussolinijem pač dobro razumejo, kadar gre za delitev tuje zemlje.

S to svojo politiko je Mussolini moral zadeti ob odpor narodov, ki jim je vojna prinesla svobodo, ob Jugoslavijo, Češkoslovaško in Romunijo in seveda tudi ob njihove zavezničke Francijo in Poljsko, Kdor presoja Mussolinijev »uspeh«, mora računati z dejstvom, da ta ogromen blok kljub posameznim trenutnim nesoglasjem, ki samo pričajo o samostojnosti posameznih sestavnih delov, trdno stoji in da ga ne opira morda lak sentimentalizem, temveč hladen račun, skupna korist, da se današnje stanje v bistvu ohrani.

Kaj lahko postavi Mussolini temu bloku nasproti? Italijo, Nemčijo, Avstrijo in Madjarsko? Berlin in Rim se od časa do časa medsebojno podpirata, toda že izstop Nemčije iz Zveze narodov — o katerem Mussolini ni bil prej obveščen — kaže, da vodi Nemčija lastno in neodvisno zunanjo politiko. Berlin se dobro zaveda, da je Mussolini najhujši nasprotnik združitve Avstrije z Nemčijo in da brani njeno neodvisnost morda bolj kakor Francija sama. Če pa je res Dollfuss dejal, da bi v trenutku Hitlerjevega poizkusa, da izvede »Anschluss«, italijanske čete vkorakale na Tirolsko? Nemčija in Italija bi se takoj sprli, ko bi bilo treba razdeliti interesne sfere v Srednji Evropi, na Balkanu in na Jadranskem morju. Hitler je z neposredno ponudbo Franciji pokazal,

Strašen zločin v Istri Orožniki ustrelili nedolžnega kmeta

Dne 14. t. m. se je pripetil v Baderni v Istri velik zločin. Orožniki iz Baderne so prišli jutraj ob pol petih v baderljansko vas Stifančiči pred stajo kmeta Petra Stifančiča. V staji so spali trije mladeniči. Karabinerji so pričeli trkati na vrata. Mladenič Liberat Stifančič, ki je spal tik vrta staje, je vprašal, kdo je. Odgovor se je glasil: »Karabinerji, odprite! Mladenič je odgovoril: »Ne odprem, ker vas ne poznam, ampak pripeljite domačega župana (capo villa), potem vam bom šele odprl.« — Tedaj so karabinerji s silo odprli vrata ter vdrli v stajo. Razsvetlili so jo z lučmi ter ukazali mladeniču, ki je spal na postelji, ki je bila v staji, naj vstane ter naj dvigne roke. To je mladenič tudi napravil, pokleknil na posteljo, toda karabinerji so naperili puške proti njemu ter ga vprašali: »Zakaj nam nisi odprl?« Mladenič je odgovoril: »Ponoči vas nisem mogel spoznati!« Ni pa še dobro izgovoril, ko je eden karabinerjev sprožil vanj puško ter je mladenič omahnil z groznim krikom ter bil takoj mrtev. Hlapec, ki je ležal v drugem kotu, je vse to opazoval. Ko so napravili ta uboj, so karabinerji pobegnili dvajset metrov za stajo ter se skrili za zidom. Mlajši brat ubitega Daniča Stifančiča, ki je spal v nastropju nad stajo, se je zbudil, ko je slišal hrup ter je planil k oknu. Tedaj ga je odzunaj opazil drug karabiner ter ustrelil in

ga zadel v laket desne roke. Tega ranjenega mladeniča so karabinerji pograbili ter ga zvezali, ko pa sta ven prihitela starejši brat in bratranec, so karabinerji zvezali še nju ter vse tri odvedli v zapor v Baderno, mrtveca pa so pustili v staji. Ob desetih je prišla komisija iz Poreča ter si ogledala mrtvo truplo in odšla, ne da bi zaslišala priče. Druga dne je prišla višja komisija iz Pulja, ki si je ogledala truplo ter zaslišala tudi priče. Nato je bil pokojni mladenič pokopan ob žalni udeležbi številnega ljudstva.

Karabinerji so prišli k tej staji, ker je bil okraden gozdar v Baderni (gozdni stražnik), pa je osumil tatvine družino Petra Stifančiča, s katerim je bil vedno v slabih odnosih ter je to napravil iz maščevanja. Karabinerji so izjavili, da so bili prisiljeni streljati, ker so bratje streljali proti njim, vsa vas pa more pričati, da so padli samo trije strelji, ki so jih oddali karabinerji, razen tega pa niso našli pri preiskavi pri Stifančičevih nobenega orožja, niti v hiši, niti v staji.

»Piccolo« je prinesel pred dnevi potvrjeno vest, da so bili mladeniči zasadeni pri kraji. To vest sem dobil zaupno od kmeta, ki stanuje v bližini vasi Stifančiči, pa tudi od drugih sem izvedel isto.

Paul-Boncour se pripravlja na pot v Varšavo Kratek odlog potovanja

Pariz, 14. januarja. b. Francoski zunanji minister je v soboto zvečer sprejel poljskega veleposlanika grofa Chlapowskega. Ze prej je poljski zunanji minister sprejel francoskega poslanika v Varšavi g. Larochea. Francoski listi pišejo, da imajo ti razgovori le informativne značaj, ker hoče Francija sedaj izmenjati misli z vsemi svojimi prijateljskimi državami z ozirom na razvoj francosko-nemških razgovorov. Na teh dveh sestankih se je tako predvsem govorilo o razorožitvenem problemu. Ker pa se kmalu vrši sestanek Sveta Zveze narodov, je bilo seveda tudi govora o dnevnem

redu tega zasedanja. Nekateri listi pišejo, da se je govorilo tudi o bližnjem potovanju Paul-Boncourja v vzhodno-evropske države. To potovanje bi se moralo vršiti že v začetku januarja, nato je bilo preloženo na konec januarja, a se bo sedaj vršilo najbrž šele v začetku februarja. »Petit Parisien« pa piše, da so za potovanje Paul-Boncourja v vzhodno Evropo nastopile nekatere ovire in se sedaj resno govori o tem, ali bi bilo tako potovanje sploh oportuno. Tako datum tega potovanja vsekakor še ni določen.

Zasedanje sveta ZN

Zeneva, 14. januarja. b. V teku nedelje so prispeli v Zenevo prvi delegati, ki bodo prisostvovali 78. zasedanju Sveta Zveze narodov. Med drugimi je prišel poljski zunanji minister Beck, ki bo predsedoval temu zasedanju, prišel je tudi že italijanski delegat Aloisi in francoski Masigli. Francoski in angleški zunanji minister bosta prišla koncem tega tedna. Angleški minister lord Eden bo prišel v noči na ponedeljek. Poljski zunanji minister je danes popoldne obiskal Avenola, glavnega tajnika ZN, da se z njim pogovori o dnevnem redu.

Pariz, 14. jan. AA. Zunanji minister Paul Boncour je včeraj sprejel poljskega poslanika v Parizu Chlapowskega in imel z njim dolg razgovor o razorožitvenem vprašanju. Listi pripisujejo temu sestanku velik pomen spriči jutrišnje otvoritve sej sveta DN, saj bo svetu predsedoval poljski zunanji minister dr. Beck.

Zeneva, 14. jan. AA. Jutri se začne zasedanje sveta ZN. Prva seja bo zgolj formalna, ker ji ne bodo prisostvovali ne Boncour ne John Simon ne dr. Beneš, ne Politis, ki pridejo v Zenevo šele v sredo ali četrtek.

da mu je mnogo več sporazum s Francozi kakor sodelovanje z Italijo.

Kaj pa Anglija? Stara uganka! London podpira od časa do časa Rim in tudi Berlin, da bi se Francija s svojimi zavezniki preveč ne utrdila, da bi pa Anglija, ki je zasedla najboljšo nemške kolonije, potrošila kdaj en sam penny ali žrtvovala enega samega vojaka za vojno na strani Italije in Nemčije proti Franciji, si noben normalen človek danes ne more misliti. »Giornale d'Italia«, napl službeni organ italijanskega zunanje ministra, je ugotovil, da sestanek med Simonom in Mussolinijem ni dovedel do sporazuma, ki naj bi vezal obe stranki... češ, da sporazum brez Francije in Nemčije ni mogoč. Francija je v istem času na lastno pest stavila svoje razorožitvene predloge Nemčiji. Mussolinijeva bomba, pravi ultimatum za revizijo Zveze narodov, je v Londonu slabo učinkovala. Mussolini je vrgel na izmučeno telo zenevske ustanove kamen v trenutku, ko je padel nanjo že Hitlerjev, a za to ni bilo treba nikakega poguma. Angleži so danes fašisti in celo vlada sama je jasno povedala, da želi samo revizije, ki bi Zvezo okrepila. Za Anglijo ni vprašanje revizije Zveze narodov tako nujno, medtem, ko je Mussolini zahteval revizijo v najkrajšem času. William Martin poroča, da Mussolini sploh ni hotel staviti Simonu konkretnih predlogov za revizijo! 14 dni so fašistični listi napovedovali svetovno odločitev na sestanku v Rimu, toda rimskega čudeža ni hotelo biti od nikoder.

Mussoliniju ni uspelo, da bi zbral več med državami Male antante; vse kaže, da so bile trgovinske pogodbe z Jugoslavijo in Romunijo sklenjene na stari bazi, ako ne še na slabši, in da Italija ne more spriči svojega avtarkizma in navezanosti na Avstrijo in Madjarsko nič posebnega auditi, s čimer bi lahko skušala minirati vsaj gosnodarsko Malo antanto. Titulescu, ki je razkri-

Aretacije Švicarjev v Rusiji

Pariz, 14. jan. AA. Iz Moskve poročajo, da so sovjetske oblasti aretirale vse uradnike neke velike švicarske prevozne družbe, ki ima svoje podružnice v vseh pristaniščih ob Črnem morju. — Ravnatelj podjetja Bernarda so aretirali v Moskvi v trenutku, ko se je mudil v nekem državnem uradu v zadevah svoje družbe. Sovjetske oblasti so davi še niso izdale nikakega uradnega pojasnila o vzrokih teh aretacij.

Zdravniku odsekali glavo

Belgrad, 14. januarja. m. V vasi Vladimirovni v okolici Pančeva se je zgodil strašen zločin, ki je v vsej okolici napravil globok vtis. Te dni je prišel k dr. Milenku Laziču neznanec, ki ga je prosil, naj gre z njim na njegov dom, ker mu je žena zelo težko obolela. Zdravnik ni nič pomisljal in je takoj šel z neznancom na pot. Od tega trenutka dalje o zdravniku ni bilo nič več čuti. Policija ni mogla ničesar več doznati. Šele včeraj so ga našli. Ko so danes svinjari gnali svinje na pašo, so našli zdravnika v cestnem jarku mrtvega. Neznani zločinci so zdravnika najprej ubili in mu nato s sekiro odsekali glavo. Policija je do sedaj aretirala več ljudi, med temi nekega mesarja.

čan v Italiji radi svojega filofrancoske politike, je zopet rumunski zunanji minister in liberalna vlada se je z vso odločnostjo lotila fašizma.

Trojni pakt Italija—Grčija—Turčija, h kateremu naj bi se pridružili še Bolgarska in Madjarska, tudi ni uspel in Mussolinijeva zunanja politika je v svoji metamorfozi prišla tako daleč, da »Giornale d'Italia« pozdravlja balkanski pakt (Jugoslavija—Rumunija—Turčija—Grčija; Bolgariji ostane vrata odprta), ki ima po mnenju tega lista samega namen, da čuva neodvisnost balkanskih narodov! Pred kom? Prav gotovo pred Italijo. Sam »Timesov« dopisnik iz Rima ugotavlja ta paradoks, ki je za Mussolinijevu politiko gotovo porazen, in navaja, kako je prej fašistična diplomacija rovarila v Zofiji, v Tirani in Budimpešti prav proti temu paktu. Zdej mora seveda računati z dovršenim dejstvom in se vsaj trenutno umakniti z dobriljanjem.

Ze antifašistična »Liberta« je dobro označila to Mussolinijevu zunanje-politično metamorfozo: Mussolinijeva politika je bila najprej protinemška, potem protifrancoska, potem protigrška in protijugoslovanska; dobrikel se je vsem državam, Poljski, Romuniji, Češkoslovaški, Turčiji in Bolgariji. Končno je prišel do zaviljivega rezultata, da nima Italija nobenega res zanesljivega prijatelja. To je sicer »splendid isolation«, ki daje Mussolinijevi zunanji politiki veliko prožnost, toda kljub temu ostane isolation.

Da, da, Mussolini »hoče«, to pa ni dovolj. Rešitev iz zamotanega položaja ne obstoji v tem, da samo nekaj storimo po znanem »Trebaj nekaj storiti!«, temveč vedeti moramo jasno, kaj bomo storili in — kar je še težje — kako bomo svoj načrt izvedli.

Tudi, če bi Mussolini res imel, recimo »kolosalne« uspehe, bi ne bilo treba, da prav mi v katerikoli obliki povečujemo ljudi, ki so uničili kulturo in gospodarstvo.

Pu-Yi proglašen za cesarja

London, 14. januarja. Kronanje Pu-Yija za mandžurskega cesarja bo nadvse slovesno in je prispelo iz Pekinga že mnogo bivših dvornih uradnikov starega kitajskega cesarskega dvora. Takoj po kronanju bo podpisala Mandžurija z Japonso nov protokol, ki bo še povečal japonski vpliv v Mandžuriji. V tukajšnjih krogi govori, da bo zunanja politika Mandžukoa šla za tem, da vpostavi prijateljske odnose s sovjetsko Rusijo in tudi s Kitajsko. Razen Japonske doslej ni nobena druga država priznala Mandžukoa kot državo. Za politične jetnike bo na dan ustoličenja cesarja proglašena amnestija. Po kronanju se bo podal Pu-yi v Mukden, kjer se bo poklonil starim kitajskim grobovom.

Austrijske homafie

Dunaj, 14. januarja. Položaj v Avstriji se čedalje bolj zaostrojuje. Avstrijska vlada postopa vedno ostreje proti narodnim socialistom in napoveduje še hujše ukrepe. Tako je vlada začela najprej širokopotezno akcijo proti narodnosocialističnemu tisku. Narodno-socialistični »12 Uhr Blatt«, večernik lista »Neue Zeitung«, ni več izšel in tudi »Neue Zeitung« preneha jutri. Oba lista sta se tiskala v Ullsteinovi tiskarni. Tiskarna je sročila listoma, da je zaradi političnega položaja prisiljena, ustaviti njuno tiskanje. Po vsem videzu je dobila tiskarna za to namig od vlade, sicer bi ji bila odvzeta koncesija. Na ta način so narodni socialisti na Dunaju brez tiska, izzemski »Wiener Neueste Nachrichten«, ki so hitlerjevsko pobarvarne. »Neue Zeitung« je bila prej krščansko socialna, in sicer je bila last Kunschakove smeri. Po zneje je prišla v druge roke.

Nadvse zanimiva je vest, da je Starhemberg, voditelj hajmverovcev, izdal včeraj popoldne sledeči ukaz: »Vsakemu domobrancu, v kateremkoli položaju, prepovedujem brez pismenega dovoljenja od mene začeti politične razgovore ali pogajanja s pristaši narodno-socialistične stranke ali drugimi političnimi skupinami. Vsi prestopki se bodo kaznovali z izključitvijo iz Heimatschutza.

Odpor narodnih socialistov bo s temi in bodočimi ukrepi vlade zelo oslabilen, posebno, ker je vlada aretirala njihove najvidnejše prave. Po leg dr. Ilza, znanega narodnega socialista, ki je bil uradnik pravnega odseka v vojnem ministertvu in ki so ga včeraj aretirali v zvezi s postopanjem proti Frauenfeldu, pričakujejo še novih aretacij.

Proti obrekovanju in podkupovanju

Pariz, 14. januarja. AA. Pravosodni minister je izdelal definitivno besedilo zakonskih osnutkov, ki jih je predvčeršnjim napovedal predsednik vlade Chautemps v poslanski zbornici in ki dopolnjujejo kazensko zakonodajo zastra obrekovanja v listih in podkupovanja uradnih oseb. Prvi načrt zahteva ječo za omenjene tiskovne delikte, drugi pa predlaga isto kazen ječe za podkupovalce in podkupljence.

POSLANSKI IN ADVOKATSKI POKLIC

Pariz, 14. januarja. Bavonški škandal bi imel vsekakor dalekosežne posledice. Pariški listi poročajo, da namerava francoski advokat vložiti zakonski predlog, v smislu katerega bi moral advokat, ki je bil izvoljen za poslanca ali senatorja, v tem trenutku opustiti svoji advokatski poklic. Za ves čas trajanja zakonodajne dobe bi ne smel izvajati advokatskega poklica. Za predlog so se izjavili že najimenitnejši pariški odvetniki. Poklic politika je že sam na sebi tako utrudljiv, da se ne da združiti z napornim poklicem jurista. Poleg tega se je pokazalo, da so mnogi francoski advokati svoji politični vpliv izrabljali za svoj zasebni, to je advokatski poklic. Od tega so imeli seveda veliko korist. Posledice so se pokazale posebno v zadevi Staviskega; saj je znano, da se mu je posrečilo doseči, da so njegov proces odložili za 7 let. To je bilo mogoče edino na ta način, da je Staviski imel zveze z advokati, ki so bili politično dobro situirani.

Nemško oboroževanje v zraku

London, 14. januarja. AA. G. Reynolds priobčuje vrsto podrobnih dokumentov o oboroževanju Nemčije. 1. maja 1934 pravi Reynolds, bo nemško oboroževanje v zraku tolikšno, kakor francosko. Po njegovih odkritjih obsega program za oboroževanje v zraku, kakor ga je izdelal Göring, 294 letal. Ta vojaška letala bodo imela bombe, ki jih bodo spuščala po elektromagnetnem sistemu ter bodo gotova v 4 meseci. Takrat, zaključuje Reynolds, bo Nemčija razpolagala z značajnim brodometom 1750 do 2100 enot.

NEDELJSKI SPORT

Mariborske nedeljske vesti

Triumf naših skakalcev na Bledu. Lep napredek najmlajših drsalcev. Ilirijanski hockey igralci podlegli v Mariboru graškemu moštvu

Mednarodne skakalne tekme na Bledu

Bled, 14. januarja 1934.

Danes so bile na Bledu mednarodne skakalne tekme, ki se jih je udeležilo veliko število tekmovalcev, kakor tudi gledalcev. Vreme je bilo krasno, snegne razmere pa naravnost idealne. Zaradi odličnega snega so bili izvedeni skoki, kakor pri nas še niso bili doseženi.

Najdaljše skoke dneva je dosegel naš trener za skoke Norvežan Jahr, ki je skočil 60, 61 in 64 metrov. Nemeč Höll pa je skočil 56, 58 in 61 metrov. Za njim se je plasiral Palme, ki je skočil 50, 48 in 46 metrov. Od Jugoslovanov je najdalje skočil Dečman, ki je dosegel krasno marko 55 m in s tem dosegel najdaljši skok Jugoslovanov sploh. Ta uspeh je tem važnejši, ker je Dečman v skokih še novinec.

V konkurenci je zasedel prvo mesto Höll, drugi je bil Palme, tretji Bebler, četrti pa Bevc. Po točkah je dosegel Höll 222,2, Palme 192,1, Bebler 183 in Bevc 176 točk.

Po tekмах so bila razdeljena darila, in sicer je dobil Höll prehodni pokal tvrdke Philips-radio in pokal za prvačka, ki je tudi darilo iste tvrdke. Darilo za najbolje izveden skok 64 metrov je prejel Jahr od Zdraviliške komisije na Bledu. Kot drugi najboljši konkurent in kot najboljši Jugoslovan je dobil Palme pokal Grand hotela Toplice in zlato plaketo. Kot najboljši Jugoslovan na daljavo je prejel Tone Dečman za svoj skok 55 m tudi pokal Grand hotela Toplice. Drugo, tretje in četrtoplasirani so prejeli plakete.

Organizacija tekmovalstva je bila brezhibna in je potekala povsem v redu ob velikem zanimanju občinstva. Tekmo je oddajala ljubljanska radiopostaja. Na žalost je bilo tudi precej padcev, ki pa k sreči niso imeli hudih posledic. Padci so bili v glavnem radi tega, ker je skakalnica narejena za daljše skoke, ki jih naši novinci niso vajeni.

Mladinske tekme v umetnem drsanju na drsalšču Ilirije

Sele prva letošnja mlad. drs. tekma — ker je junžno vreme prekinilo drs. sezono in trening za več ko 14 dni. Zato manjša udeležba in pomanjkljiva pripravljenost. Stedili čisto se tečaji in propagandne mlad. tekme, na katerih bo boljše pripravljena mladina — kakor je bil tokrat skoro edini prvoplasirani med dečki Milan Bečič. Napredek je sicer večji pri obeh skupinah deklet.

Izven programa je bila produkcija v prostem drsanju. Senior Thuma je prednjačil po elegantnem, sigurnem in dosti dobro vezanem izvajanju programa, nekatere variante piruet in več skokov je predvajal brezhibno. V juniorji Bibro smo spoznali nov talent; junior Smerčolj ni imel najboljšega dne; pripravljeni pa smo, da bo prihodnje pokazal več.

Rezultati: Skupina A: dečki do 10 let:
1. Betetto Milan, mesina št. 3 (soglasno 1. pri tretih sodnikih), 114 točk; 2. Sark Mitja, m. št. 6 (soglasno drugi), 87 točk; 3. Haszlekiewicz Valdemar, m. št. 9, 81 točk; 4. Megler Jože, m. št. 12, 49 točk.

Skupina B: deklice 14 do 16 let:
1. Schell Jerica, m. št. 3, 95 točk; 2. Wisiak Metka, m. št. 6, 87 točk.

Skupina C: deklice do 14 let:
1. Iločnik Marjanca, m. št. 3, 75 točk; 2. Schell Dolores, m. št. 6, 61 točk. — **Vodstvo in sodniki:** inž. Bloudek Stanko, Bečič Evgen, Wisiak Engelbert. Stanje ledu izvrstno, temperatura —2°, gledalcev približno 300. Izven programa: Produkcija v prostem drsanju juniorjev Bibro Jos., Smerčola Karla in seniorja Thum Emanuela. V splošnem je prireditev prav dobro izpadla in naši najmlajši so nam dokazali, da bomo v mednarodnem svetu sčasoma tudi na tem sportnem polju nekaj pomenili. Največje zadoščenje pa je ta uspeh za G. Bečiča in zlasti za pionirja in borca G. inž. Bloudeka.

DRSALNE TEKME JUNIORJEV

Prihodajo nedeljo dne 21. januarja 1934 se izvedejo juniorske tekme, ki so se morale 6. januarja 1934 preložiti zaradi nepovoljnega vremena, in sicer: a) za juniorje, b) za juniorko vseh klubov IZSZA, Razpis je bil objavljen 24. dec. in je razviden na drsalšču SK Ilirije, kjer se dajejo tudi pojasnila in pouk. Prijavni rok je do petka 19. januarja 1934 popoldne pri blagajni na drsalšču SK Ilirije ali pisмено na SK Ilirija, drsalna sekcija, poštni predal 175.

Prva hockey tekma v Mariboru

Navzočih preko 2000 gledalcev — SK Ilirija (Ljubljana) : SK Kastner Ohler (Graz) 0 : 5 (0:1, 0:2, 0:1).

Maribor, 14. jan.

Mariborska nogometna sporina podzveza je pripravila Mariboru zanimivo sportno prireditev. Za danes je povabila dvoje tujih moštev, da so v Mariboru odigrali prvo hockey-tekmo. Srečali sta se tako danes na mariborskem drsalšču pri treh ribnikih hockey moštvi ljubljanske SK Ilirije in graškega kluba Kastner Ohler. Tekma se je začela točno ob 14. uri. Led na drsalšču je bil kljub visoki temperaturi dober. Tekmi je prisostvovalo 2000 gledalcev. Silna brzina igre in napetost situacije v teku igre so občinstvo takoj potegnile za seboj, da je z napeto pozornostjo sledilo igri. Postava moštev je bila sledeča:

Ilirija: Gorše (Francos), Leyka, Kacič, Luce, Zelendolski, Rafko, Gregorič, Pavličič, Mlakar.
Kastner Ohler: Kale, Isja, Wicher, Placek, Loydib, Hafner, Lamott, Hofrichter, Hasibar, Uhr. — Sodil je g. Aalla iz Gradca.

Ze v prvih minutah se je opazila razlika med obema moštvoma. Ilirijani so bili hitrejši, a so igrali nepovezano in jim je manjkalo odločnosti. Napadalec so znali ustvariti nešteto nevarnih situacij. Ker v Ljubljani nimajo nasprotnika, zato se je videlo, da jim manjka rutine. Ilirijani pa so pokazali, da so vztrajni in ambiciozni.

Moštvo iz Gradca je odlikovalo lepo podajanje; streljajo iz vsakega položaja. Strelji na gol so bili dokaj visoki. Vsi zadetki so padli iz visokih streljav. Odlična je bila njihova sprednja napadalna vrsta. Končni rezultat pa ne odgovarja igri.

V prvem polčasu je valovala igra sem in tja in šele proti koncu so Gradčani postavili rezultat na 0:1. V drugem polčasu je Ilirija nekoliko odnehala, kar je nasprotnik sretno izrabil in dobil ta del igre 0:3. Tretji del igre je bil povsem izenačen in je Ilirija le proti koncu nekoliko odnehala. Obramba Ilirije je bila že boljše, vendar so Gradčani dobili ta del igre 0:1.

Vsa igra je potekala zelo živahno. Igralo se je lepo, le nekajkrat je moral sodnik miriti Gradčane. Prireditev je popolnoma dosegla svoj namen.

Nogometne tekme za zimski pokal

Ljubljana, 14. januarja.

Danes so se tekme za zimski pokal v prid brezposelnim igralcem nadaljevale kar na treh krajih ter so se sporejeli štirje pari. V Ljubljani sta si stala nasproti Korotan (Ljubljana) in Svo-boda (Vič) ter Primorje in Reka, v Kranju sta merila svoje moči tamkajšnji Korotan in ljubljanski Hermes, v Domžalah pa SK Domžale in Slovan. Tekme je povsod močno ovirala razpazdani aneg, zanimanje občinstva pa je bilo še daleč zadovoljivo, če pomislimo, da smo v srečni smučarske sezone. Glede posameznih tekem pa tole:

SK SVOBODA : SK KOROTAN 1:1 (0:0)

Tekma je bila dolgočasna in vseskozi nezanimiva, tako da ni skoraj nič povedati o njej. Bila je fair, le Trček je bil v prvem polčasu izključen zaradi grobege faula.

Tekmo je sodil g. Pfundner.

ASK PRIMORJE : SK REKA 3:0 (2:0)

Nasprotno pa je bila ta tekma prav zanimiva. Primorje je igralo tehnično prav dobro, vendar se ne more trditi o kaki njegovi posebni premoči. Sicer ni nastopilo s svojim kompletnim liga moštvom, kar se je poročalo, manjkalo je kar dve tretjini ligešev, a so vseeno dobro zaigrali. Prvi polčas je končal 2:0 za Primorje, tretji gol pa je padel v 4. minuti drugega polčasa. V 14. minuti drugega polčasa pa je sodnik tekmo zaključil, ker se golovi del gledalcev ni pokoril njegovem odredbam. Vseč pomanjkljivosti rediteljske službe so nemoteno in samovoljno ubajali na igrišče. Reka je zastreljala dve 11 metrovki ter s tem seveda tudi dve najugodnejši šansi.

Sodil je g. Lukežič.

Gledalcev je bilo pri obeh tekmah prilično dosti in zanimanje za ta turnir postaja od nedelje do nedelje večje.

HERMES (Ljubljana) : KOROTAN (Kranj) 6:3 (1:0)

Tehnično je bil boljši Hermes, ki je prevladoval v igri, kar se vidi deloma že iz rezultata, kljub temu, da je zastrelil več ugodnih šans, Gole, ki jih je dobil Hermes, pa ima v precejšnji meri na vesti njegov vratar, ki se je slabo plasiral. Korotan je igral agilno, en gol pa je zabil v drugem polčasu iz 11. metrovke. Igra je bila fair.

Sodil je g. Ramovš.

Prvenstvene tekme SK Kamnika

Kamnik, 14. januarja.

Se nikoli niso Kamničani pri svojih prvenstvenih tekmah naleteli na tako ugodne snežne razmere kakor danes. Z lahkoto so zato izvedli letošnje prvenstveno tekmovalje, ki je pretoklo nedeljo zaradi nemogočih snežnih razmer moralo izostati. Ker so imeli člani dovolj prilike za trening, so je pripravovali pri tekmah lepa udeležba in dobri rezultati.

Točno ob 9 so na Grabnu, kjer je bil start, spustili v enominutnih presledkih vse tekmovalce in sicer 8 seniorjev, 7 juniorjev in 7 dam. Proga za seniorje in juniorje je šla po Poljanah v dolino proti Tunjčam in po drugi strani nazaj. Bila je dolga kakih 9 km in je imela precej vzpona. Juniorji so vozili progo enkrat, seniorji pa dvakrat. Damska proga se je že na sredi pota obrnila nazaj in je bila dolga 4 km.

Rezultati v posameznih prvenstvenih disciplinah so bili naslednji: 1. Dame na 4 km. Od 7 tekmovalk so 3 odstopile, ostale pa so privzile na cilj v sledečem redu: 1. Ilka Preslova 42.32, 2. Milka Rostanova 46.25, 3. Nada Dobovčeva 46.50, 4. Stana Sitarjeva 47.37. Prestolova je zmagala sigurno in brez večjega napora.

2. Juniorji na 9 km. Od 7 tekmovalcev so vsi pasirali cilj v sledečem redu: 1. Adolf Ivanik 1:21.25, 2. Miro Serec 1:24.41, 3. Drago Rostan 1:25.35, 4. Jože Janožič itd. Ravnikov čas je za 20 minut slabši kot pri božični tekmi na 10 km. Slabi časi gredo na račun precejšnje višinske razlike.

3. Seniorji na 18 km. Od 8 tekmovalcev sta prišla na cilj samo dva. Ze po prvem krogu jih je odstopila polovica (Levičnik zaradi defekta — zlo-mil je smučok), dva pa med vožnjo drugega kroga. Proga je bila za tekmovalce predolga in klub bo že moral gledati, da izbere prihodnje nekoliko lažjo in tudi krajšo. Rezultati: 1. Tone Poganič 3:00.58, 2. Franč Česen 3:01.50. Čas je za progo 18 km ob tako ugodnem snegu slab.

4. Skakalne tekme, ki bi morale biti popolne, so odpadle in bodo prihodnje nedeljo na medklubski tekmi za klubov pokal. Danes so tekmovalci samo trenirali.

BELGRAJSKI SPORT

Belgrad, 14. jan. Danes na pravoslavno Novo leto je bil zaključen nogometni turnir za srebrni pokal, ki so si ga kupili belgrajski klubi sami. V predigri sta se srečali moštvi BSK in oemanska Sparta, v nadmočni igri je BSK p remagal Sparto s 5:1 (3:1). V glavni tekmi sta pa nastopila Jugoslovija in Bask in je proti pričakovanju zmagala Jugoslovija s 4:2 (1:0). S tem je bil turnir zaključen in je dobil pokal BSK, državni prvak.

Ženske so se lotile tihotapstva

Glavni državni tožilec za vso Julijsko Krajino prebere vsako leto ob otvoritvi pravnega leta poročilo o delovanju sodišč v preteklem letu. G. Cipolla je najprej ugotovil, da število roistev v Trstu neprenehoma narašča, rodilo se je 94 otrok manj kakor prejšnje leto. V vsej Italiji pada število roistev tako: leta 1931 23%, leta 1932 22%, leta 1933 21,6%. Število nezakonskih otrok v Pulju, Gorici in Trstu narašča, medtem ko je povečalo v Zadru, na reki in v Kopru. V tržaški okolici se je število nezakonskih otrok pomnožilo, s tem pa ni rešeno, da je morala nižja kakor v Trstu. Trst je veliko mesto, kjer je dana večja prilžnost za splav. V preteklem letu je število novih pravd naraščalo. Tihotapstvo se je silno razpelo ob vsej moji, posebno v reški pokrajini. V prvi vrsti so se ženske vrge na ta posel in njihova udeležba za znananje pri tem povsok za 100%. Pač znamenje revščine.

SMRT FRANCOSKEGA GENERALA

Pariz, 14. januarja. AA. Tu je umrl general Marchand, star 70 let. V letih 1896 in 1899 je vodil francosko mislio v Kongo.

Gospodarsko zborovanje obrtnikov.

Slovensko obrtno društvo v Mariboru je sklicalo za danes popoldne sestanek svojega članstva v lovski sobi hotela Orel. Sestanka se je udeležilo izredno mnogo mariborskih obrtnikov ter predstavnikov gospodarskega življenja. Otvoril in vodil ga je društveni predsednik in marljivi organizator obrtniškega stanu v Mariboru kipar g. Sojč. Glavni referat na zborovanju je imel davčni konzulent zbornice TOI g. Zagar iz Ljubljane. V svojem govoru je stvarno in podrobno obdelal celoten položaj obrtniškega stanu ter se posebno natančno bavil z davčnimi zadevami. Orial je stanje obrtništvu pred letom 1932, statistično pokazal porast davčne moči in davkov ter se nato podrobno pečal z zadnjo davčno novelo. Od točke do točke je pojasnjeval podrobnosti te novele in obrazložil korake, ki jih je podzvela zbornica zaradi zaščite obrtniškega stanu. Zbornica je bila v stalnih stikih s finančnim odborom, ki je razpravljalo o noveli, in njenim prizadevanjem je pripriati, da so se nekatere slabe strani novih zakonskih osnutkov izboljšale v prid našega gospodarstva. Najpomembnejši uspeh je pavšaliranje popedeželske obrtništvu, ki se mora razširiti tudi na trge in mesta. V imenu mariborskih obrtnikov je predložil g. Vahtar v svojem govoru obrtniške zahteve mariborske obrti: zaščito obrtnikov na sličan način kakor je zaščiten kmet, ali pa izpremembo kmečke zaščite v tej smeri, da bo prišel obrtnik do denarja, ki mu ga kmet dolguje; dalje upoštevanje lokalnega obrtništvu pri drž. in samoupravnih nabavah ter olajšava v pogledu previsokih kavcij; cenov kredit; znižanje previsokih namnin ter zopetno uvedbo dohodnine z upoštevanjem eksistenčnega minimuma v višini 30.000—40.000 Din. Zlasti slednja zahteva je za obrtništvu principielle važnosti, ker bi prenehala dotedanja davčna praksa ter bi se pritegnili k obdavčenju zlasti oni stoj, ki imajo velike do-

hodke, ki jih po sedanjem načinu ni mogoče obdavčiti. Posebno ostro je nastopil proti novim davčnim eksperimentom, da bi se odmerjala višina dohodke po zunanjem izgledu obrtnika, po velikosti in opremljenosti stanovanja itd. Govorili so nato še predsednik Zveze obrtnih združenj gosp. Bureš, senator dr. Ploj, poslanec Krejči, ob zaključku pa je bila sprejeta resolucija, v kateri so zapopadene že navedene zahteve mariborske obrti.

Zakonski obračuni na cesti.

V Vetrinjski ulici je prišlo sinoči med zakorskim parčkom W. do hudega obračuna, ki je privabil skoraj stočino gledalcev in na koncu še moza postavu. Pokazalo se je, da ima W. precej hudo boljšo polovico; v soboto zvečer je skušal pozabiti svoje domače križe in težave pri korzarču, pa ga je žena zalotila in mu pričela na cesti kar dejansko izpraševati vesti. Ob prihodu stražnika se je pomirila. Komaj pa se je stražnik zopet oddalil, že je naskočila zopet moza ter so batine iznova padale. Stražnik si ni mogel drugače pomagati, kakor da je hudo ženo spravil v luknjo ter pomagal na ta način ubogemu možu do mirne noči.

Meso je kradla.

Pri mesarskih stojnicah je danes zjutraj završalo. Zalotili so žensko, ko je smuknila nekemu mesarju kemad svinilne ter jo skrila v jerbis. Križe je talice opozoril na nevarnost ter se je podala v beg. Spotoma je vrгла proš jerbis, ki pa je bil poln mesa in klobas, ki jih je prepredek očividno pouzmala pri raznih stojnicah.

Ljudje padajo.

V bolnišnico so pripeljali iz Sv. Jurja ob Fesnici posestnika Franca Ornika, ki je postal žrtev poldiece. Padel je tako nesrečno, da si je udrl na strani prsi koš ter je dobil zelo resne poškodbe.

Ura miru v etru

Ljubljana, 14. januarja.

Nocoj je nastal v zgodovinski evropskega radija prvi rečom Zavrzena sta namreč načrta, ki sta bila leta 1923 sklenjena v Madridu in Pragi in sta dolžna razdelitev valovnih dolžin radijskih postaj. Konferenca v Pragi je leta 1928 sicer želela nekatere male spremembe, pri katerih je zlasti dobro odrezala Českoslovaska, ki je dobila najboljše valovne dolžine, najsilabše pa Jugoslavija, ki je obratno dobila za svoje tri postaje take valovne dolžine, ki so se od nekaterih drugih evropskih postaj prav malo razlikovale. Bridko so to občutili zlasti naši izselenci v Nemčiji, ki bi radi poslušali na svoje male aparate ljubljanske postaje, pa so skoraj redno ujeli postajo v Freiburgu s skoraj enako valovno dolžino.

Upamo, da bo morda od danes dalje nekoliko boljše. Nocoj so vse postaje oddajale samo do 23. ure s svojimi do sedaj običajnimi valovi. Sledila je potem ura — po 10 letih končno ura miru — ko je nastopila v etru popolna tišina, ki jo je kvečjemu motil semiatia kakšen brezlični brzojav z Morsejevimi znaki. Nove valovne dolžine posameznih postaj pa so kontrolirale druge kontrolne postaje. Posamezne postaje so oddale poleg svojih stalnih znakov kakor Ljubljana svojo kukavico, Praga svoj znan motiv iz Smetanovih kompozicij itd. tudi posebne značilne melodije za vsak kraj. Ljubljana ni imela nobene posebne melodije razen kukavice. Kukavica bo sela dvakrat po pet minut in to ob 3.10 in 4.00 zjutraj, kontrolirala pa jo bo italijanska postaja Sesto Caltende in nanovedala rezultat kontrole ob 3.10.

V vednost našim hralcem sporočamo, da ima Ljubljana od sedaj dalje valovno dolžino 549 metrov na 7kw, medtem ko je imela do sedaj na 578 metrov na uradno registriranih 0.7kw. Zaoseb ima nšalej 276 metrov na 2kw, Belgrad pa 437 na 2,5kw.

Omožene učiteljice odnuščene

Salzburg, 14. jan. Solnograški deželni zbor se je danes pečal s šteđenjem in solskem proračunu. Sprejet je bil zakon o redukciji omoženih učiteljic, ki morajo s 15. februarjem stopiti v pokoj. Sprejet je bil tudi zakon, ki dovoli, da se zmanjšajo plače ljudskooskopskemu učitelstvu v višini od 2 do 6 odstotkov. Upoštevale pa se bodo učiteljske družine z velikim številom otrok, katerim se ne bo znižala plača. Učiteljska pragmatika se izpremeni v toliko, da bodo sedaj solnograški učitelji imeli pravico stopiti v pokoj šele po 40 letih službe, oziroma v 60. letu starosti. Slednjice pa je bil sprejet še zakon, ki govori o sodelovanju učitelstva v političnih organizacijah. Če bodo učitelji sodelovali pri organizacijah, ki so nevarne redu v državi ali pa so proti nezavisnosti države, jih more šolska oblast takoj upokojiti z najmanjšo pokojnino, pri težkih slučajih pa jih more tudi odpustiti iz službe brez pravice do pokojnine. Zakon o znižanju plače bo veljal do 31. decembra 1935.

Tatu odsehal roko

Iz Bosanskega Broda poročajo o tragičnokomični dogodivščini, ki se je bila tamkaj pripetila. Kmet Stevan Bakić je na domačem dvorišču pekel na ražnju prašiča. Ko se je za nekaj časa oddaljil, je prišel neznan tat ter odnesel prašiča z ražnja. Ko je Stevan to opazil, je zgrabil za sekuro ter stekel za tatom. Kmalu ga je vjel in mu zakljal, naj prašiča vrne. Medtem mu je zagrozil s sekuro. Tat je v naglici spustil z ramena prašiča ter dvignil roko, hotel se braniti pred sekuro, ki jo je nad njim vihal razburjeni Bakić. Ta pa zamahla ni mogel več ustaviti ter je s sekuro gladko odsehal neznanu roko. Tat je pač od bolečin zastokal, obenem pa je tudi pobegnil. Bakić je vzel svojega prašiča ter odsekanu roko ter vsu stvar naznanil orožnikom, ki pa nesrečenega tatu, ki je pri tem zgubil roko, doslej še niso mogli najti.

Vino rešilo vas pred razbojniki

Blizu Zlatarja v podravske Hruški je bil te dni v neko vas vprizorjen od neznanih razbojnikov praveci naval. Okrog polnoči je prišla v vas tolpa razbojnikov, ki so pričeli ropati kar od kraja po hišah. Ko so okrađi že več kmetov, so razbojniki prišli tudi v neko hišo, kjer so najprej odnesli za precejšnjo vrednost živil in blaga ter nekaj gotovine, nato pa so se lotili vina, ki so ga bili ob tej priliki našli v hiši. Iz hiše so napeljali cevko kar skozi okno ter tako po vrsti srkali božjo kapljico. Medtem pa so se vsačani že znašli. Zbrali so se iz vseh hiš ter združeno začeli preganjati neprijetne vlomilce, ki so vsi pijani pobegnili v bližnji gozd. Kmetje so opazili skupaj 6 razbojnikov, ki so bili vsi maskirani. Odnesli so za približno 10.000 Din vrednosti.

Peter Strauss, ki ga je avstrijski preki sod obsodil na smrt radi požiga nekoga škednja, v sodni dvorani. Straussa so tri ure po obsodbi obesili.

878.000 zadrugarjev

Belgrad, 14. jan. Glavna zadruga zveza je te dni izdala statistične podatke za leto 1932. Od 25 združenih zvez v državi je bilo v Glavni zadrugi zvezi vključenih 21 združenih zvez. Izvzemši belgrajsko obrtniško zvezo in zadrugo državnih namoščencev, so bile vse druge zveze kmetijske. V pogledu organizacije teh zvez smo imeli revizijsko, revizijsko-denarno, revizijsko-blagovno-denarno in blagovno zadrugne zveze. Največje število je bilo onih, ki so bile hkrati revizijsko-denarno-blagovne zadrugne zveze. Število delezov je znašalo 70.000 z jamstvom članov v višini 540 milijonov Din. Z neomejeno zavezo je bilo 3700 zadrug in z omejeno zavezo 3366. Skupno število zadrugarjev je znašalo leta 1932 878.570 napram 747.431 v letu 1931. Število zadrugarjev se je torej zvišalo za 131.000.

100 letnica prvega srbskega časopisa

Belgrad, 14. jan. Ob priliki velike proslave 100 letnice, odkar je začel izhajati prvi srbski časopis z naslovom »Novine srpske«, bo v dvorani Cvijete Zuzorič prirejena velika častitarska razstava, ki bo trajala do 25. t. m. »Novine srpske« niso bile samo uradni list, ampak tudi poučni list. Pozneje so iz njih nastale »Srpske novine«, ki so bile uradno glasilo srbske vlade. Po prevratu so se iz njih razvile »Službene novine kraljevine Serbov, Hrvatov in Slovencev«, iz teh današnje »Službene Novine kraljevine Jugoslavije«. Pokrovitelj razstave bo Nj. Vel. kralj.

Gledališka šola na Belgradu

Belgrad, 14. jan. m 18. februarja se bo odprla v Belgradu gledališka šola. Sprejemali se bodo gojenci, ki so izvršili 4 razrede osnovne šole in del srednješolskih študij. Pri sprejemu bodo morali delati sprejemni izpit. V gledališki šoli pa bodo sprejeti tudi oni, ki nimajo zahtevane šolske izobrazbe, kažejo pa velik igralški talent. Pouk bo trajal tri leta.

Carnera v Gorici. Pretekli teden se je pojavil v Gorici v krasnem avtomobilu tvrdke »Lincoln« svetovni bolser Primo Carnera, ki je doma iz Furlanije. Seveda je za to kmalu zvedela vsa sportna Gorica. Ustavil se je v kavarni »Caffe delle Alie«. Občinstvo je zanimal tudi njegov avtomobil, ki kaže, da ima gospod Carnera precej denarja. Na avtomobilu je tudi radijski aparat ter posebna ogrevalna priprava. Popoldne se je Carnera zglasil pri fašističnem tainiku Avenantiu v prostorih nekdanjega »Trgovskega doma«. Carnera je povzravljaval povsod po fašistično. Zvečer se je odpravil v Sequalo, svoji rojstni kraj.

V Julijski Krajini cvete ovaduštvo

Ovaduhi in provokaterji so se seveda spravili na duhovščino Cemu izzivanje z Arnaldom Mussolinijem, z mrtvecem, ki ga slovensko ljudstvo sploh ni poznalo!

V Zgoniku . . .

Prve dni decembra se je zgodil nov primer nasilstva, ki je tipičen za fašizem. V Zgoniku na Krasu je bila svojčas vzdana plošča v spomin Arnalda Mussolinija, to je Mussolinijevega brata, ravnatelja lista »Popolo d'Italia«. Bilo je vsakako zelo netaktno, da so jo vzdali v lopi cerkvenega zvonika. Seveda ni bil nihče tako nepreviden, da bi protestiral. Pa v Zgoniku se dobe tudi spletkarji in ovaduhi, ki večkrat skušajo izzvati kako nasilje. Znano je da je bilo Arnaldovo drevesce dvakrat poškodovano, vled česar so domačini mnogo trpeli. Sedaj so se spletkarji lotili plošče. Neki dan je bila plošča v cerkveni lopi vsa ponemazana in zraven se je našel listič, na njem pa napisano po laško, da to delo naročila sliga protilaških duhovnikov! Kmalu je prišla v vas običajna policijska dragonada, vsi moški so morali zapisati na papir: »Nimam nič proti župniku Westru«. Nato so zaprli cerkvenika Franca Žveca, češ da se njegova pisava sklada. Po raznih indijcih pa se domneva, da je to naredil znan vaski ovaduh, ki je gorak župniku Westru. Ovadubove pisave niso preiskovali. Kaže, da so bili o vsem dogovorjeni ter so višje oblasti nekoliko »potežnili« za svoje maščevalne namene. — Cerkevnik v zaporu teroriziran in pretepano, da bi mu izsilili priznanje. V zaporu je ves mesec.

in na Proseku

Tudi župnika Križmana s Proseka je neki ovaduh tožil, češ da ni hotel opraviti sv. maše za

Balilo. Ovadba je bila sploh iz trte zvita, ker ima Balilo sploh svojega posebnega kaplana iz Trsta in ni bilo povoda župnika prositi za kake maše. Smešno pa je, da so se morale s tako bagatelno baviti najvišje instance v Rimu. Tako je ovaduštvo postalo »Penfant terrible« svojih očetov.

Nesrečno drevesce

v spomin Arnaldu Mussoliniju tudi v Komnu ni dalo spati neznanim tajnim nasprotnikom, dokler da niso presekali in poškodovali. Nekaj moških je bilo takoj aretiranih, pa so jih kmalu spet izpustili; le pravih krivcev ne morejo najti. V sosednjem Rihemberku je pa še od oktobra zaprta skupina fantov, ki so osumljeni enakega dejanja.

★

Ali je bilo treba teh dreves v slovenski deželi? Kdo je dal pobudo za ta fetišizem, ki mora biti vsakemu res omikanemu Evropeu odvratno? To so bili lizuni, ki so se na ta način hoteli prikupiti Mussoliniju. V ozadiju niso torej kakšni plemeniti nameni, temveč gola koristolovstvo. To izzivanje Jugoslovanov pod Italijo je popolnoma odveč. Ne vemo, kdo so tisti, ki so Arnaldova drevesca poškodovali, ali so to fašistični provokaterji ali domačini, ki jih ta fetišizem odbija; treba bi bilo preiskati posamezne primere. Gotovo pa je, da je vsemu ljudstvu še danes v spominu podlo psovaje vseh Slovanov, ki jih je prav »Popolo d'Italia« za časa tržaškega procesa »bazovske žrtve« imenoval »stenice«! Kri ni voda!

Adventizem na Krasu in na Vipavskem

Adventistične knjige prihajajo na Primorsko. Bajje jih pošiljajo iz Maribora. Ljudje se zelo zanimajo protestantskega ločina in skušajo še dalje širiti to knjigo. Njiva je za to seme že davno razorana. Slovensko katoliško duhovščino zasramujejo po italijanskih listih, med njo pošiljajo ovaduhe, domačega duhovskega naračaja skoro ni več; krščanski nauk je v domačem jeziku samo še v cerkvi. O razmerah na goriški škofiji, kjer gospodari Sirotili, je tudi priprosto ljudstvo predobro poučeno. Za Trstom so adventizem širili »Američani«, ki so prinesli domov precej adventistične literature. Krivce nauke seveda širijo v domačem jeziku.

Snov za roman

Na Pivki se je pa to zgodilo: Neki eskribnik državnega imetja, ki je pa zdaj odstavljen radi slabega gospodarstva, je tožil župnika, da mora

sprejeti nazaj v Marijino družbo neko dekle, ki je bila izključena takrat, ko je še on osrečeval tiste kraje. Snovi torej dovolj za pisatelje dram in romanov.

Italijansko petje v slovenski lari

V »Popolo di Trieste« se neki dopisnik iz Šmarji pri Kopru baha, kako je letos novi pevski zbor lepo prepeval o božičnih praznikih latinske, oziroma italijanske pesmi. Ta zbor obstoji dobro leto. Dopisnik dostavlja, da je bila slovenska cerkvena pesem za vedno odstranjena iz cerkve. — Šmarje so popolnoma slovenska lara. Slovensko petje je odpravil italijanski duhovnik, ki je prišel za slovenskim.

Umetno priseljevanje v slov. deželo

V Postojni 2000 Italijanov z vojaštvom ured

Tržaški »Piccolo« je priobčil v številki 11. januarja članek štiri italijanska mesteca ob meji. V njem dokazuje, da so Pazin, Volosko, Idrija in Postojna že italijanska mesta. Pazin je imel pred vojno 20.000 ljudi, od teh je bilo 17.000 Hrvatov in 2000 Italijanov. To priznava »Piccolo« sam. Zadnje ljudsko štetje leta 1931 navaja 19.146 navzočih, od teh 16.870 rojenih v veliki pazinski občini, 1281 rojenih v pokrajini, 231 v Julijski Krajini in 663 v drugih deželah Italije. Kako pride »Piccolo« do zaključka, da je Pazin italijansko mesto, ko statistika iz leta 1931 sploh ne navaja prebivalstva po narodnosti in ko je bilo ob prihodu Italijanov po njegovem zatrdilu v mestu še vedno 17.000 Hrvatov? List piše, da se je nekaj tisoč Hrvatov izselilo, na vsak način pa je danes v Pazinu 4000 Italijanov. Torej »Piccolo« priznava sam, da je Pazin še hrvaško mesto.

Povečana idrijska občina šteje 10.629 prebivalcev, toda mesto samo 5560 prebivalcev, župnija pa 6000 vernikov. Po ljudskem štetju iz leta 1931 je bilo v Idriji 8359 prebivalcev, ki so bili rojeni v idrijski občini, 922 rojenih v goriški po-

krajini, 68 rojenih v Julijski Krajini in 898 v drugih pokrajinah Italije. Kako more torej »Piccolo« trdit, da je Idrija italijanska, če se je priselilo komaj 898 ljudi iz Italije v Idrijo?

Vsekakor slabši položaj je v Postojni. Leta 1921 je bilo v občini 4729 prebivalcev, leta 1931 6629 prebivalcev. Od teh rojenih v občini 2793, v tržaški pokrajini 809, v Julijski Krajini 565 in v drugih deželah Italije 2059. »Piccolo« meni, da ima Postojna povsem italijansko lice. Stevilo priselencev presega 2000. List pa priznava, da je med nimi poleg železničarjev in drugih državnih nameščencev tudi mnogo vojaštva. Z zadovoljstvom zaključuje svoj članek, da se položaj ob meji izpreminja v prid italijanskega prebivalstva. Naj »Piccolo« ve, da se izselenci nikakor niso odpovedali svoj rojstni zemlji! S illo je lahko izpreminjal lice dežele, toda ko pride vprašanje Julijske Krajine na dnevni red, ne sme svet računati z dejanskim stanjem, kakor ga je ustvarila fašistična Italija, temveč s stanjem, kakor ga je našla.

Franco Turbazzo, ki je bil doslej v Paviji, v Pavijo pojde dr. Leone Leone, in sicer iz Luca. Tajnik fašistične stranke v Gorici Avenanti je bil imenovan za prefekta in poslan v Potenzo. Viceprefekt dr. Edward Spasiano je postal prefekt in bil imenovan v Zader. Za prefekta je bil imenovan tudi Cosare Perotti, fašistični tajnik v Anconi.

Avenanti je bil rojen 1898, bil je fašistični tajnik v Anconi, potem v Zadru in končno v Gorici. On je vodil silovito gonjo proti goriškemu nadškofu Sedeju, ki je nadškofa spravila tudi v grob. V zadnjem času se je nekoliko umiril, ko je svoje delo dovršil. Na njegovo mesto v Gorici je bil imenovan Benesperando Luraschi, bivši podpolkovnik, ki je izstopil iz vojaške službe l. 1920. Luraschi je bil tajnik ladjedelnic »Olivio« v Puljin, ravnatelj cementne tovarne »Cementi Ionzo«, podpredsednik goriškega fašističnega vodstva. Politika nasproti goriškim Slovincem se po tej izpremembi ne bo prav nič izpremenila. Vse kaže, da je novi prefekt hotel imeti tudi novega tajnika.

★

Pri Plavah so našli razstreljeno telo Franca Petreviča, starega 52 let. Raznesarila ga je granata, ko je nabiral ostanke vojnega materiala za neko tvrdko, ki se s tem bavi.

Aretiran je bil v Gorici 22 letni Anton Ipavec pod obtožbo, da se je zoperstavil policijskemu agentu.

Aretiran je bil na Saksidu pri Dornbergu Ivan Lisjak. Orožniki so ga našli oboroženega z velikim kmetijskim krivcem. Nato so šli na dom in preiskali stanovanje, kjer so po poročilu goriške policije našli orožje in municijo. Kakšno je bilo to orožje in kakšno strelivo, poročilo ne pove. — V Tribuši so orožniki aretirali Urbana Grudna, ker so našli na njegovem domu eksplozivne snovi. Kmetje rabijo razstrelivna sredstva navadno za razstreljevanje v svojem zemljišču. To so po večini vojni ostanke.

Ubil se je blizu Ajdovšine 25 letni Franck Curk, industrijalec, ko se je v družbi dveh prijateljev peljal na motornem kolesu. Hotel se je usakniti nekemu vozni, toda kolo se je pri tem prevrnilo. Prijateljema se ni nič zgodilo, on se je pa ubil.

Na tržaškem tramvaju bodo smeli poslej vstopiti potniki samo pri zadnjih vratih in izstopiti pri sprednjih. Tržaški župan je izdal izrečen ukaz in policija ga mora izvesti.

Slovenski steklarji iščejo izhoda

Delo se jim nudi v Egiptu

Ljubljana, 14. januarja.

Z začetkom novega leta se je pričela zopet huda delovna in socialna kriza za naše steklarstvo. Zaposleno v steklarnah v Hrastniku in pri Sv. Križu pri Rogški Slatini. S 1. januarjem je postalo naenkrat pri Sv. Križu okrog 150 steklarjev brezposelnih, v Hrastniku pa je postalo s 7. januarjem brezposelnih okoli 300 delavcev, to se pravi, da je zaradi zastoja v steklarski industriji izgubilo življenjsko varnost z družinskimi člani okoli 1400 oseb. Podjetje Abel in Co., ki je lastnik teh steklarn, zatrjuje, da bo brezposelnost trajala kakšne tri tedne, vendar pa steklarji iz lastne izkušnje vedo, da trajajo taki zastoji dalj, tudi dva, tri mesece. Razpoloženje med steklarskim delavstvom v obeh krajih je zelo blizu obupa.

V Rogški Slatini je povrh tega podjetja dolžno delavstvu se za poltudi mesec prejenkov. Pred časom je že Delavska zbornica posredovala, da bi se ti zaozastili prejemki delavstvu izplačali. Podjetje se je obvezalo, da bo zaozastile prejemke izplačalo sedaj, ko bo delavstvo brezposelno. Veliko vprašanje pa je, ali bodo ti prepoznati prejemki zadoščali za obstoj delavskih družin, ki so se morale novembra in decembra skoraj vse zadolžiti, da so se preživle. Vprašanje pa je zopet, kaj bo čez mesec dni, ako bi steklarne kar naprej počivale, ko podjetje ne bo imelo kreditov po trgovinah.

Važno pa je v tem oziru dejstvo, da se pripravljajo za slovenske steklarje nova možnost zaslužka, sicer žal ne v domovini, pač pa v daljni tujini. Razne orientalske dežele, zlasti Egipt, so uvažale leta in leta mnogo steklenih izdelkov iz Evrope. Tudi izdečki slovenskih steklarn so romali v Turčijo, Egipt in v druge levantske dežele. Glavni posredniki so bili pri tem grški trgovci, ki so s svojo priznano spretnostjo znali spraviti v svoj žep znatno razliko med kupno in prodajno ceno. Zdi pa se, da si žele levantski narodi iznebiti se grškega posredovanja ter osnovati lastne industrije, tudi steklarske, čeprav nimajo domačih delavcev na razpolago. Egipt, ki je v sredozemskih deželah najboljši konzument steklarskih izdelkov, kaže možnost, da si osnuje lastno steklarsko industrijo. Dosedanje male steklarske industrije v Egiptu žele v domači deželi razširiti svoje obrate, k čemu jim zelo koristi visoka carinska zaščita. Čeprav je v Evropi skoraj 50% steklarskega delavsiva brezposelnega, vendar kažejo egiptovske steklarske tovarne največ zanimanja za slovenske steklarje, ki so najbolj zmogni, pa tudi nimajo tistih zahtev, kakor recimo nemski iz Harza itd.

Delavska zbornica in delavske zbornice so že v stikih z neko egiptovsko tvrdko — Selim et Cie. — da bi ona prevzela okrog 100 slovenskih steklarjev v delo. Sel je tvrdke pride čez teden dni v Ljubljano.

Vsa Ljubljana na smučeh

Ljubljana, 14. januarja.

Znova zapadli sneg je pripomogel smučarjem, da so danes imeli zopet lep dan. Kamorkoli ste stopili danes v okolico, na vsakem bregu, kamor ste pogledali, povsod samo smučar. Zjutraj je bil ljubljanski kolodvor spremenjen v en sam tabor smučarjev. Menda je danes prav vsa Ljubljana stopila na smučti in se odpravila ven na bele poljane. Zlasti gorenski vlak je bil nabito poln. Dobro zasedeni pa so bili s smučarji tudi jutranji vlaki proti Kamniku, proti Vrhniki, Borovnici in celo naš Dolenjce je odpeljal celo armado smučarjev na Dolenjsko. Polni so bili smučarjev tudi vsi avtobusi, ki vozijo v bližino ali daljino okolice. Z eno besedo: naš čas in današnja nedelja posebej je bila vsa v znamenju belega športa. Na vseh koncih in krajih so se danes vršile različne smučarske prireditve, tako na Biedu, na Blokah in drugod. Na Kalarini se je smučarjev trilo toliko, da so se menda komaj drug drugemu ogibali. Ta sport se v Ljubljani tako lepo razširja in uveljavlja v vseh krogih prebivalstva, da bomo kmalu prišli tako daleč, da bo slehernega tistega sram, ki ne bo zapisan v armado smučarjev.

Za smučarje, ki zgodaj zjutraj odhajajo iz Ljubljane na sneg, je na svoj način lepo poskrbel tudi Cerkev. V tih, skromni in prostorni kapelci v palači Vzajemne zavarovalnice se vsako nedeljo in vsak praznik daruje sv. maša, ki ji od nedelje do nedelje prisostuje vedno več smučarjev in nedeljkih izletnikov sploh.

Današnja nedelja je zahtevala med vnetimi smučarji tudi žrtev. Tam nekje okrog Rudnika se je na smučeh ponorečel mehanični vajence pri Poljsaku Kadune Milan. Zvil si je nogo in so ga morali z rečevalnim avtomobilom prepeljati v bolnišnico.

† Roza Rohrmann

Ljubljana, 14. januarja.

Snoči je umrla v Ljubljani naglo smrti gospa Roza Rohrmann, soproga uglednega ljubljanskega meščana, posestnika in trgovca v Viktorija Rohrmanna. Pokojnica je bila že svoj čas v našem mestu zelo znane in ugledne premožne trgovske rodbine Strzelba. Svojnemu sopргу je darovala lepo družino, na žalost pa so ji trije sinovi umrli, tako, da jima je ostalo šest hčera in en sin. V družini Rohrmannovih je bil svoj čas gost tudi Ivan Cankar. Pokojnica je bila zelo skrbna gospodinja, saj je bilo izven njenega doma le malo videti, po večini se je držala le domače trgovine in domačega gospodinjstva. Pogreb bo v ponedeljek ob 1. popoldne. Pokojnici naj sveti vedna luč Zaljubljenemu soprgu in svojemu naše globoko sožalje!

Lepa uprizoritev »Jenuie«

Ljubljana, 14. januarja.

Vsi prijatelji naše opere so imeli v soboto zvečer zopet prav lep in prijeten glasbeni užitek. Pri polni hiši je bila namreč prvič v tej sezoni in po večletnem premoru zopet uprizorjena znana Janáčkova opera »Jenuie«. Za uprizoritev so pripravili novo scenografijo, sodelujejo pa naši najodličnejši pevci solisti z gospo Gungjenc in g. Gostičem na čelu v glavnih vlogah. Odlične vloge imajo še gospa Bernot-Golobova, Thier-Kavčičkova ter gg. Martec in Rus. Vsi nosilci glavnih vlog so dobili pri predstavi lepe šopke rož, navdušenja pa je bilo v gledališču toliko, kolikor že dolgo ne. Lahko rečemo, da smo z »Jenuie« zopet dobili opero, ki jo bo naše glasbeno občinstvo skozi vso sezono rado po večkrat poslušalo, gledališče samo pa bo ob tej operi gotovo večkrat napojeno, kakor je bilo ob premijeri.

Prepovedno-organizatorni odtsek Saveza jugosl. emigrantov iz Julijske krajine opozarja članstvo društev: Soča, Tabor, Zora in kluba jugosl. akademikov iz Trsta, Gorice in Istre na nocojšnji koncert primorskih pesmi. Poje »Ljubljanski Zvon« v Filharmonični dvorani ob 20.

kjer se bo pogajal z delavskimi organizacijami in hrastniškimi steklarji glede kolektivne pogodbe in pogojev, ki bi omogočili okoli 100 do 150 hrastniškim steklarjem delo v Kairu, kjer je ta steklarna.

Slovenskim steklarjem prede zadnja tri leta zelo slaba. Ze tri leta delajo povprečno le po 8 do 12 litrov na mesec in ne trpe dosti manj kakor njihovi tovariši rudarji. Ne samo, da se je steklarska industrija racionalizirala in ne samo, da je pritisnila gospodarska kriza, tudi zaradi konkurence drugih sličnih snovi, zaposluje ta industrija vedno manj delavcev. Za slovenske steklarje je resnično edina rešitev, da se jih vsaj sto izseli ter tako omogoči ostalim zaposlitev ter boljše delovne pogoje, ker bi se vrednot njihovega dela s tem zvišala. Kljub temu pa je zanimivo, da se je zaradi nizkih steklarskih mezd je našla skupina interesentov, ki namerava oživiti opuščeno steklarno v Zagorju. Steklarsko delo zahteva vsakekor posebnih pogojev, ker se ta stroka naveduje od očeta na sina ter je treba zato posebnih fizičnih sposobnosti, predvsem krepkih prs in dolgoletne vaje. Ne dvomimo o tem, da bodo slovenski steklarski delavci, če najdejo zaposlitev v Egiptu, tam tudi res uspehi ter da bodo vsakekor bolj rešeni vsakdanjih stribi kakor v domovini.

★

V podobni sliki, samo z manjšim upanjem na kakšen izhod, je kmaticno delavstvo. V kmaticni tovarni poleg Ljubljane je delavstvo opazilo, da se zopet nabirajo zaloge, kar pomenja, da mu grozi slej ali prej zopet brezposelnost. Danes popoldne je bilo zborovanje delavsiva kmaticne tovarne (Giulini), na katerem je delavstvo sklenilo, da stavi konkretne predloge banški upravi, ki naj je vnaprej prepreči morebitno brezposelnost v prihodnjih tednih ali mesecih. Glavna zahteva delavsiva te tovarne pa je kolektivna pogodba. Tudi iz nekaterih manjših tovarni poročajo, da se delavstvo odpušča, oziroma mu vodstva zopet groze z brezposelnostjo. Strajne tovarne in livarne izrej niso osamljen primer. Smo ponovno pred veliko delovno krizo in mnogo truda bo treba da se ta delovna kriza vsaj malo ublaži. To pa je naloga vseh, v prvi vrsti pa naloga uprave banke vinskoga bednostnega fonda.

— Pri prehlajenih, hripi, vnetju vratu, zabreklosti bezgavk, živčnih boleznih, trganju v udih dobro dene, ako se s pol kozarcem naravne »Franz-Josef« grenčice poskrbi za vsakodnevno izpraznjenje črev. Po izjavah vseučiliških klinik se odlikuje »Franz-Josef« voda po zanesljivem učinku ob zelo prijetni porabi.

Dobrovoljci!

Pri poročilu rednega občnega zbora vojni dobrovoljcev v Ljubljani je bilo pomotoma objavljeno, da se v naše društvo sprejemajo kot člani le oni dobrovoljci, ki so dobili od ministr. vojske in mornarice Dobrovoljsko uverenje. Po pravilih našega Saveza imajo poleg teh pravico do članstva vsi oni dobrovoljci, ki so se borili v katerikoli zavezniki vojski, disidenti ter oni dobrovoljci Jugoslovanskega sibirskega polka, ki so vstopili vanj pred 28. oktobrom 1918. I. Zato pozivamo vse prizadete, da obnove svoje članstvo, ostali pa prijavijo svoj pristop. — Odbor

„Začaran grad“ v Vzajemni zavarovalnici

Ljubljana, 14. januarja

Za otvoritveno predstavo novega lutkovnega odra, ki ga je zgradilo Krščansko žensko društvo v spodnji dvorani Vzajemne zavarovalnice na Miklošičevi cesti, je vladalo takšno zanimanje, da so bile je pol ure pred začetkom razprodane vse vstopnice. Mnogo oirok je moralo z žalostnimi obrazi oditi domov. Če bi bila dvorana še enkrat večja, kakor je, bi težko sprečela vase vse malo in veliko občinstva, ki si je hotelo ogledati prvi nastop popularnega Gasperčka Larifarija.

Razumljivo je, da prva predstava zaradi prehudega navala in drugih nepredvidenih nedostatkov ni potekala povsem tako, kakor bi bilo želeli. Nemir mladega občinstva je bil tolikšen, da so poslušalci v zadnjih vrstah in na stopnicah le tu pa tam ujeli kakšno besedico nastopajočih igralcev na odru. Izkazalo se je med drugim, da dvorana v akustičnem pogledu ni baš idealna in da je tudi oder potreben majhne tehnične preureditve, ker v sedanjih zgradbi preveč duši glasove igralcev. Glavni nedostatek novega marionetnega gledališča pa tiči v tem, da svoboden razgled na oder zastrajo mladi gledalci drug drugemu zaradi vodoravne lege sedežev. Toda storjeno je vse, da se ta glavna hiba in vsi drugi nedostatki novega marionetnega gledališča po možnosti odpravijo že prihodnje nedelje, ko bodo predvajali novo igr. Da ne bo takšnega navala in gnetje kakor danes, je poskrbljeno: vršili se bosta dve predstavi, in sicer prva ob 3. druga pa ob 5. popoldne. Na ta način se bodo lahko razvrstili vsi, ki si bodo hoteli ogledati eno in isto predstavo.

V igralškem pogledu pa je bila predstava kar dobra in je otrci kar niso mogli prečkaliti. Vloge so bile v večini rokah, razsvetljava odra pravilno veretna, scenografija posrečena, zlasti pa je treba pohvaliti bogato fantazijo in iznajdljivost gospodičen »šivilji«, ki so skrojile in sesile lutkam okusne obleke. Najbolji in najvernejši je bil v svoji kreasiji seveda Gasperček Larifari gosp. Kurenta. Tako kot se zna on živjeti v mrtvo figuro tega internacionalnega pravljinega junaka, se pri nas morda ne zna nihče. Gasperček v njegovih rokah skate in se prekucajo po odru, kakor bi bil v resnici živ. Žel je mnogo zaslužnega odobravanja in ploskanja med mladim občinstvom. Podrobneje o ceo, v kateri bomo nazivali nekaj stvarnih nasvetov, kako odpraviti na nujnejše in najvidnejše nedostatke, da bo novo lutkovno gledališče res povsem ustrezalo svoemu namenu in služilo drugim za vzgled, prinesemo v redni izdaji »Slovenca«.

† Gaston de Selves

Pariz, 14. jan. AA. Kakor smo že včeraj poročali, je umrl v Parizu bivši prefekt seinškega departmana in bivši zunanji minister ter bivši predsednik senata Gaston de Selves. Rodil se je l. 1848 v Toulousu in se udeležil večine l. 1870-71 kot poročnik v mobilni gardi. Pokojnik je bil zunanji minister v vladi g. Caillauxa, ki je l. 1911 sklenila z Nemčijo sporazum o Maroku ter je ostal na temu mestu od 27. julija 1911 do 13. junija 1912. Za predsednika senata je bil izvoljen j. 1921. Pripadal je senatni skupini republikanov zveze.

Na Dunaju so lahko mirni

Koroška je rešena!

V nedeljo pred božičem bi moralo izobraževalno društvo v St. Jakobu v Rožu igrati igro »Hrepenenje po materji«. Okrajno glavarstvo je že izdalo dovoljenje, ki je tudi že prispelo na orožniško postajo. Ko so za to zvedeli nacionalistični priganjači, so takoj pričeli pritiskati na orožnike, češ, da morajo za vsako ceno igro preprečiti. Orožniki so si znali seveda tako pomagati. Poročali so na okrajno glavarstvo v Beljaku, da ne jamčijo za red v primeru, da bi se igra v resnici igrala. Končno se je okrajno glavarstvo rado vdalilo in je šele v soboto popoldne, to je dan pred igro, obvestilo izobraževalno društvo, da je igra prepovedana. Društvo seveda ni moglo opozoriti pravočasno svojih članov in ljudstva, da je igra prepovedana. Tako so se drugi dan v dvorani zbrali domačini, da bi prisostvovali igri. Orožniki so ljudi prepodili iz dvorane in kričali za njimi: »Kaj iščete tukaj, vi »nimate« tukaj nič iskati!« Nato so izvršili strogo preiskavo ter ubogim igralcem odnesli vse stare puške in sablje, ki datirajo po vsej verjetnosti še iz časa Radeckega. Vse to zariavelo orožje — puške so bile poleg tega brez zaklopov in torej neuporabne — so rabili igralci pri igranju. S tem plenum so orožniki zmagoslavno odšli. Ko bi se unali proti narodnim socialistom tako nastopati kakor proti mirnemu slovenskemu ljudstvu! Koroška je bila na vsak način s tem rešena.

ZELEZNIŠKO RAVNATELJSTVO V BELJAKU UKINJENO

V Beljaku opustijo železniško ravnateljstvo. Tako pojde iz Beljaka okoli 400 uradnikov in

drugih nameštencev. Dvesto je bilo odpuščenih s pokojnino druge bod- premestili. Za Beljak pomeni to velika izguba. Če računamo, da so ti zaslužili mesečno najmanj 40.000 šilingov. Oblastva so stavila predlog, naj bi se povečala vojaška garnizija, da bi na ta način prišlo v mesto nekaj življenja. Generali motivirajo ta svoj predlog z okolnostjo, da je Beljak blizu meje. Ali se hoče Avstrijo zavarovati proti Mussolinijevi Italiji ali proti komu drugemu?

Novi davki na Koroškem

Na zasedanju koroškega deželnega zbora tik pred božičnimi prazniki so prišle v pretres deželne finance, o katerih je poročal inž. Schumy. Inž. Schumy je imenu finančnega odbora predložil predlog o zvišanju davka na žito, moko in vino. Uvodno je potrdil, da bo novi davek težko prizadel vso deželo, vendar je brezpogojno potreben za vzdržanje avtonomne deželne uprave. Predlog, ki je bil od deželnega zbora (z izjemo poslancev Koroške slovenske stranke in Heimathlocka) z glasovi krščanskih socialistov, Landbunda in socialnih demokratov sprejet, se glasi: Na hektar z ržjo in pšenico posejane zemlje se bo na zemljiški davek pobirala doklada 7 šilingov, obseg posetive posameznih posestnikov določijo občine. Na uvoženo rž in pšenico se bo pobiral davek 4 grošev na kg pri uvozu in še 2 groša za mletev in pražnjo, izdelki iz teh pridelkov bodo obdavčeni s 5 oziroma 6 groši.

Nad 2 milijona ton zlate rude

v jugoslovanskem rudniku

»South Slav Herald«, ki izhaja v Belgradu, prinaša iz poročila predsednika upravnega odbora družbe »Trepča Mines Ltd.« g. Chestra Beattyja o poslovanju družbe v preteklem letu zanimive podrobnosti. Družba posluje 6 let v Jugoslaviji, in sicer zelo uspešno. Sodelujoč s to družbo delajo še tri druge, ki so naslonjene na »The Central Mining and Investment Corporation Ltd.« in »Union Corporation Ltd.«. Vse te družbe imajo polno zaupanje v bodočnost Jugoslavije, ugotavlja predsednik Chester Beatty. Njegova družba, ki pridobiva svinec in cink, je svojo proizvodnjo prodala že do konca l. 1937, in sicer po vsakratni tržni ceni na londonski kovinski borzi.

Družba je v preteklem letu izvršila vse priprave za pridobivanje zlata iz rudnika pri Strantrgu. Vrtala je 610 metrov globoko in zdaj dela na to, da prodre še globlje. Po računih z dne 30. septembra znašajo rezerve zlata v rudniku 2 in pol milijona ton. Ležišče sega 910 m pod zemljo. Plast zlate rude je debela nad 200 m. Preteklo leto so tudi izvršili važna dela v rudniku Meljenica, toda doslej niso odkrili tam zlate rude. V Mazicu blizu Strantrga je v davnih časih že posloval rudnik in to leto bodo pričeli zopet vrtati, da bi ugotovili, ali še obstoji tam ležišče zlate rude. Tudi rudnik Gumnište, iz katerega so v starih časih tudi kopali rudo, bodo preiskali; tudi glede Rogozne si obetajo Angležji dovoljen uspeh.

Na Češkem se množe brezverci, na Slovaškem katoličani

Po zadnjem ljudskem štetju je bilo na nekdanjem avstrijskem Češkem 5.316.448, na Moravskem in v Šleziji 3.061.631, na Slovaškem 2.384.355 in v Podkarpatski Rusiji 69.262 katoličanov; grških katoličanov 585.041. Število Čehoslovakov brez konfesije znaša 854.000, 727.216 na samem Češkem, 16.890 na Slovaškem. Na Češkem je število katoličanov naraslo za 100.252, nekatoličanov za 338 tisoč 514, na Moravskem in v Šleziji število katoličanov za 72.787 (nekatoličanov za 154.326), na Slovaškem se je število katoličanov dvignilo za 258.477, število nekatoličanov pa za 73.072. V Podkarpatski Rusiji število katoličanov za 14.277, nekatoličanov za 106.487. V vsej državi je število katoličanov naraslo za 455.713, nekatoličanov pa za 671.399. Število katoličanov na Slovaškem se je povečalo za 1216 odst. Katoličani tvorijo danes na Češkem 74,7 odst. prebivalstva, pri prejšnjem

štetju pa 78,2, torej so nazadovali, prav tako so nazadovali na Moravskem in v Šleziji od 75,8 odst. na 79,5 odst., na Slovaškem so napredovali od 70,9 na 71 odst., v Podkarpatski Rusiji od 9,1 na 9,5 odst. Na Slovaškem se je število katoliškega prebivalstva od l. 1857 dvignilo od 63 na 71 odst., število protestantov pa je padlo od 22 na 16 odst. Narastek nekatoličanov v Podkarpatski Rusiji gre v prid pravoslavni veri. Češki listi ugotavljajo, da je narastek katoličanov na Slovaškem v veliki meri kril izgubo katoličanov drugod. Posebno živ je katolicizem prav na Slovaškem.

Šnecceritsko in kolonijalno blago. umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Pred nakupom si ogledite veliko razstavo otroških in igraških vozikov, otolic, bolenderjev, malih dvokoles trikotljev, šivalnih strojev, motorjev in dvokoles v prostornih domačih tovarne »TRIBUNA« F. Batjef, Ljubljana, Karlovska c. 4. Najnižje cene! — Cenik franco.

Debele
luskinate otrobr
kupite najceneje pri trvdki
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24

Telefon 2059
Premog suha drva
Pogačnik, Bohoričeva
ulica 5

Natakarška stavka je osrečila španske žene

Ljubeče soproge so v Madridu nedavno doživele nenavadno srečo, ki je trajala skoro tri tedne. Stavka natakarjev je prislila njihove moze, da so ostali doma. Mi Srednjeevropci, ki smo navajeni življenja doma, si ne moremo niti predstavljati, kaj je to pomenilo za Španca, ki vse svoje proste ure — in teh ni malo — preživi v kavarni, v restavraciji ali drugih javnih lokalih, le doma ne. Vsi ti lokali so bili zaprti; nikjer ni našel mož priložnosti, da bi lahko pri kavi ali vinu podal svoje važno mnenje o dnevnih dogodkih. Stavka je poleg tega začela tik pred ožimi volitvami.

Kaj čuda, če so madridski možje zaradi pomankanja tega dušnega ventila postali razbrzdanejši in pričeli tuhtati o bombnih atentatih. Če so decemberski dogodki potekali v Madridu izmeroma mirno, je to gotovo zasluga madridskih žensk, ki so se na vso moč trudile, da bi z improviziranjem kavarn na domu svojim možem našle namestilo za javne lokale.

V dnevih stavke, pripoveduje ena izmed teh srečnih žensk, sem svojemu možu trikrat na dan servirala kavo in za vsako porcijo inkasirala 70 centimov, to je 10 centimov manj, kakor bi moral plačati moj mož v kavarni. Kljub temu sem s tem napravila dober posel za svojo gospodinjstvo blažino, ker me je porcija v resnici stala samo 9 centimov, tako da sem na dan prisluzila 1,85 pezete; med vso stavko torej 27,85 pezete, za kar si lahko kupim par čevljev. Moj mož je bil v ostalem z mojo postrežbo zelo zadovoljen, imel je vso

udobnost, sprejemal je lahko tudi svoje kavarniške prijatelje in poleg tega je imel pri sebi tudi mene, ki me je v kavarni gotovo zelo, zelo pogrešal... Meni, in mislim, tudi njemu bi bilo popolnoma prav, ako bi se natakarji in kavarnarji nikdar ne sporazumeli, tudi zato, ker bi potem za vedno nehal nočni preprij z mojim možem, ker pozno prihaja domov.

Ne pozabite na naročnino!

Učiteljske plače v Italiji

Dne 1. januarja t. l. so morale vse občine v Italiji izročiti avtonomne osnovne šole državi. Prizadete so v glavnem mestne občine. Plače učiteljstva ostanejo denarke neizpremenjene, vsaj učiteljstvo, ki je že doslužilo določeno število let, bo še naprej prejelo prejšnje plače. Splošno se plače uredijo takole. V občinah z nad 800.000 prebivalcev znaša začetna plača 8000 lir, v 31. letu službe 13.500 lir letno. V drugi kategoriji, to je v občinah od 500.000 do 800.000: začetna plača 7500, končna 12.000; v občinah od 100.000 do 500.000 začetna plača 6900, končna 12.000; v drugih občinah, ki imajo manj kakor 100.000 prebivalcev, a so sedeži province, začetna plača 6500, končna 11.500; v peto kategorijo pridejo vse ostale občine, ki jih je 7218, z začetno plačo 5900 in končno 10.000. Vse te plače treba znižati za 12 odstotkov.

Viktor Rohrmann naznanja v svojem in v imenu svojih otrok Rozi, Mimi, Milene, ing. Vladimirja, Danice, Vere poroč. Müller in Mire poroč. Pollak, da je njih srčno ljubljena, zlata soproga in mamica, oziroma tašča, gospa

Roza Rohrmann

soproga trgovca in posestnika

v soboto, dne 13. t. m., po kratki, mučni bolézni, Bogu vdano umrla.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, dne 15. januarja 1934 ob 4 popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra cesta št. 28 na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi truplo preblage rajnice v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 14. januarja 1934.

Občina Ljubljana — Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

Ivan Albrecht:

Iz dnevnika

(Oj, ti ubogi uredniki!)

Štefan Krivulja je tudi pisatelj. To dandanes ni nič posebnega; saj imamo morda pisateljev še več ko pijancev, in jih bomo celo imeli čedalje več. Pisanje, bi človek dejal, je pri nas že narodna bolezen, kakor tudi pijanje; nemara še hujska. Kdor ve, kako se taki reči streže, ki ji pravimo statistika, bi pijance lahko uvrstil v odlično razpredelnico med podpornike in pospeševalce narodnega gospodarstva. Nikakor namreč ne gre tačiti zaslug, ki jih imajo pivci, sem hotel reči — pijanci, za prosep vinogradiškega in gostilničarskega stanu. Le pomislite, kaj bi se zgodilo s tema vejama našega naroda, ako bi ljudje toliko ne pili! Po inozemstvu imajo povsod sami svojega vina preveč in ga celo nam ponujajo. Kam bi tedaj mi s piščo, ako bi je junaško ne polokali doma?

Tudi sicer je pijanec človek, ki sta ga vino-gradnik in oštr lahko vesela. Naj je še tako lačen in razirgan, bo vendar nesel zadnji paro za »kapljo vinca rujnega«. Pred tako požrtvovalnostjo in ljubeznijo do bližnjega klobuk z glave, ali ne?

Pa še to je važno. Kadar je človek dosti naložen, se prekucne kamorkoli in zaspi. Nič ne nima križev za njim. Če kdo izvjemoma v pijanosti razsaja, je to pač znamenje, da je premalo pil, ali ne? Sicer pa imamo za take prilike orožništvo, policijo in sodišča. Ne vem, če sklepam čisto pravilno, vendar bi tako za poskušnjo dejal, da je tudi raztrajajoči pijanec koristen ud človeške družbe. Saj skrbi omenjenim vrstam javnih oblasti za zaposlitev in se torej celo v tako zvanem stanju »zmanjšane« ali »popolne« neodgovornosti uspešno bori proti brezposelnosti.

Takih zaslug v pisateljskem poklicu ni mogoče najti, vzlic temu pa število pisateljev grozeče narasča. Ondam mi je zapuala imenitna gospa, tako rekoč dama, da je tudi njena hčerka pisateljica.

Kje da soheluje in o čem najraje piše, sem jo vprašal in izvedel, da gospodična deluje v ugled-

ni odvetniški pisarni doktorja Zapletela, ki vam iz dlake v jajcu zna razplesti najmanj šestmesečno pravdo. To gospodična pisateljica ima brez dvoma tudi velike zaslug za splošnost in se ji zdaj vselej priklonem z odličnim spoštovanjem, kadar jo srečam. Njeni spisi so namreč vsi kolkovani in vržejo samo ti kolki na leto državi vsega uvaževanja vredne denarje.

Čast komur čast, toda Štefan Krivulja ni niti te vrste pisatelj, ampak se peha, bi dejal, med onimi splošnimi, ki živ sami sebi v napotje in namodu v breme. Čeprav jih nihče nič ne vpraša, pišejo in pišejo in hočejo biti celo plačani za to, toda vprašaj jih za davke ali druge domoljubnosti, pa je takoj ohejen v strehi in kača v žepu. Niti z rubežnijo pri njih ne dosežeš plemenitega namena, o uspehu pa sploh rajši molčim.

K tej brezkoristni bratovščini se torej prišteva Štefan Krivulja, ki sem ga zadnjič srečal pred Presernovim spomenikom. Lahko bi se bil neroda vsaj iz Presernovega zglada kaj naučil. Saj mora vedeti, da ta siromak še toliko let po smrti povzroča ljudem same skrbi in take neveselosti, da še danes ne vemo, kam bi z njim. Iz tega bi se Štefan Krivulja lahko kaj naučil, menim, a se ni nič, čisto nič. Tako ga tedaj zagledam in prijateljsko povprašam, kako je kaj s pamejo in kdaj ga bo srečala. Seve, odkar imamo tam tri mostove, je prostor precej razsežen in vrhu tega še stražnik urejuje promet. Ako ne vem kam, ti takoj pomigne, pokaže v skrajni sili tudi s pendrekom, pa je vse v redu in lahko šine voz mimo voza in spolzi človek mimo človeka, ne da bi se prav za prav srečala, kaj pa šele pamet! Ta se ogne kakor nič, sede v kavarno ali karkoli že. Tri ure jo lahko čakaš in še tri, pa je ne boš srečal. (To trdim z mirno vestjo, ker vem iz lastne skušnjel)

Zastran pameji je res križ in ni čudno, da se Štefan Krivulja v odgovor na moje vprašanje samo

pomilovalno nasmehne in mi z mučeniško vneto zaupa, da bo nekaj napisal. Čudovito silo čuti v sebi, noč in dan radi tega nima miru, kakor stekli psi se grizejo misli v njem, in to mora na papir. Narod naj vidi, kakšen zaklad ima v Štefanu Krivulji!

»Ce je tako,« mu pravim, »kar sedi in napiše!« Štefan Krivulja me bridko pogleda in se dvakrat zapored prestopi. Ali res mislim, da je to kar tako? Za igrače ne bi hodil semkaj pred spomenik naše največje pesnika. (Krivulja spoštljivo nagne glavo), ampak bi opravil la posel lepo natihoma doma. Vprašanje je mnogo težavnejše. Treba je šele najti snov in ji dati obliko.

»Ce prav razumem, to pomeni, da ne veš, kaj bi napisal,« si dovolim opomniti s spoštljivo vlnudnostjo.

»Točno,« priklama Štefan Krivulja in glava se mu zamaje pod težo silovitih misli.

»Ce ti smem svetovati,« pravim, »bi dejal, da vzlic temu sedi in napiše črtico, novelo ali feljton, kako si na tem slovečem prostoru iskal motiv za črtico, novelo ali feljton. Končno utegne biti takale reč čisto zanimiva, ali ne?«

»To je ideja!« se Krivulja zmagoslavno potka z desnim kazalcem po čelu. »Nikoli ti ne pozabim, kako si me rešil iz zažate, in do smrti ti ostanem hvaležen za krasno idejo.«

Ne veste, kako mi je beseda ideja že vrsto let zopna in odvratna. Sem bil namreč desetleten poibi, ko me je zla usoda zanesla v ljubljanske šole, pa sem imel zmeraj vse polno gorečih želja. Budile so mi jih vabljive stojnice ljubljanskih branjev, Grem tedaj in potožim gorje tovarišu, ki je bival že dalj časa v mestu, pa je takoj razumel bridkost. Dejal je, da mi je pripravljen pomagati, ker ima izvrstno idejo. Nosili smo tedaj haveloke, prav primerno oblačilo, skoraj bi dejal nekako sožitje sukne in pelerine. Slednja je zelo prigravno zakrivala roke, a to je bilo vir tovarišev ideje. K stojnici pojdeva, jaz naj pregledujem in povprašujem za ceno številnih dobrot, tovariš pa med tem opravi, kar bo treba. Ko mi pomežikne, naj reče, da mi je vse predrago, in naj kar grem. Res sva ukrenila vse po načrtu, ko pa sva odhajala, zgrabi branjevka tovariša za havelok

in mu pobere iz žepa vse sladkosti, ki si jih je bil, med tem ko sem jaz vpraševal za ceno, brez denarja pridobil raz stojnico s svojo idejo. O oji, oranjevka je polomijo zaupala gospodinji, potem pa uboga njegova in moja zadnja plat! Se zdaj me zaskeli, ko se spomnim tega dogodka, zato bo tudi umljivo, da tako sovražim idejo in nočem z njo imeti nobenega opravka. Cim jo torej slišim iz ust Štefana Krivulje, se takoj poslovim, on pa se bržčas maglo loti dela.

Čez malo ga zopet srečam in mu hočem prijateljsko stisniti roko, on pa pihla ko razdražen puran.

»Kaj te je le tako razkačilo?« bi rad vedel v popolnoma nesebični skrbi za njegov blagor.

»Saj nisem hud nate, nikar ne misli,« škriplje z zobmi, »ne nate, ampak na urednika!«

Kar odleglo mi je, ker sem pač miroljuben človek in se nikomur rad ne zamerim.

Naj pomislim, se jezi Krivulja, kakšna šleva sedi v uredništvu, kakšna ničla! Napisal je vse nalanko, kakor sem mu svetoval. Trem tetam je prebral in dvema sestricama in so bile vse navdušene, urednik pa, ta puhla ničla, mu reče, naj bo on, pisatelj Štefan Krivulja vesel, če ne ve kaj pisati. Naj se loti kakega bolj koristnega posla. Ko bi pekcl kostanj, mu svetuje, bi zdajle pozim kolikor toliko zaslužil in še pisanje bi ga nemara minilo. Tako mu je dejal, in pisanje bo pomislil, in tak človek sedi v uredništvu!

Na srečo mi ni treba niti premišljati niti ogovarjati; kajti prijatelj me potegne v vežo in od tam v klet, kjer diši po vinu, tobaku in po znoju.

»Čeprav se gode take gorostasne krivice,« mi pravi z uporno odločnostjo, »ga bova le zvrnila nekaj požirkov! Na moj račun, veš. Misli urednik, tista ničla, da smo pisatelji res kaj tako? — Marička, pol litra! — Jaz že vem, kaj pomenim slovenskemu narodu!«

Blagor Štefanu Krivulji! Jaz tisti večer niti nisem vedel, kako sem prišel domov. Bil sem torej po dolgem času, ako ne neposredno, pa vsaj posredno podpornik vinogradiškega in gostilničarskega stanu in tako vsaj enkrat po dolgem času koristen ud človeške družbe.